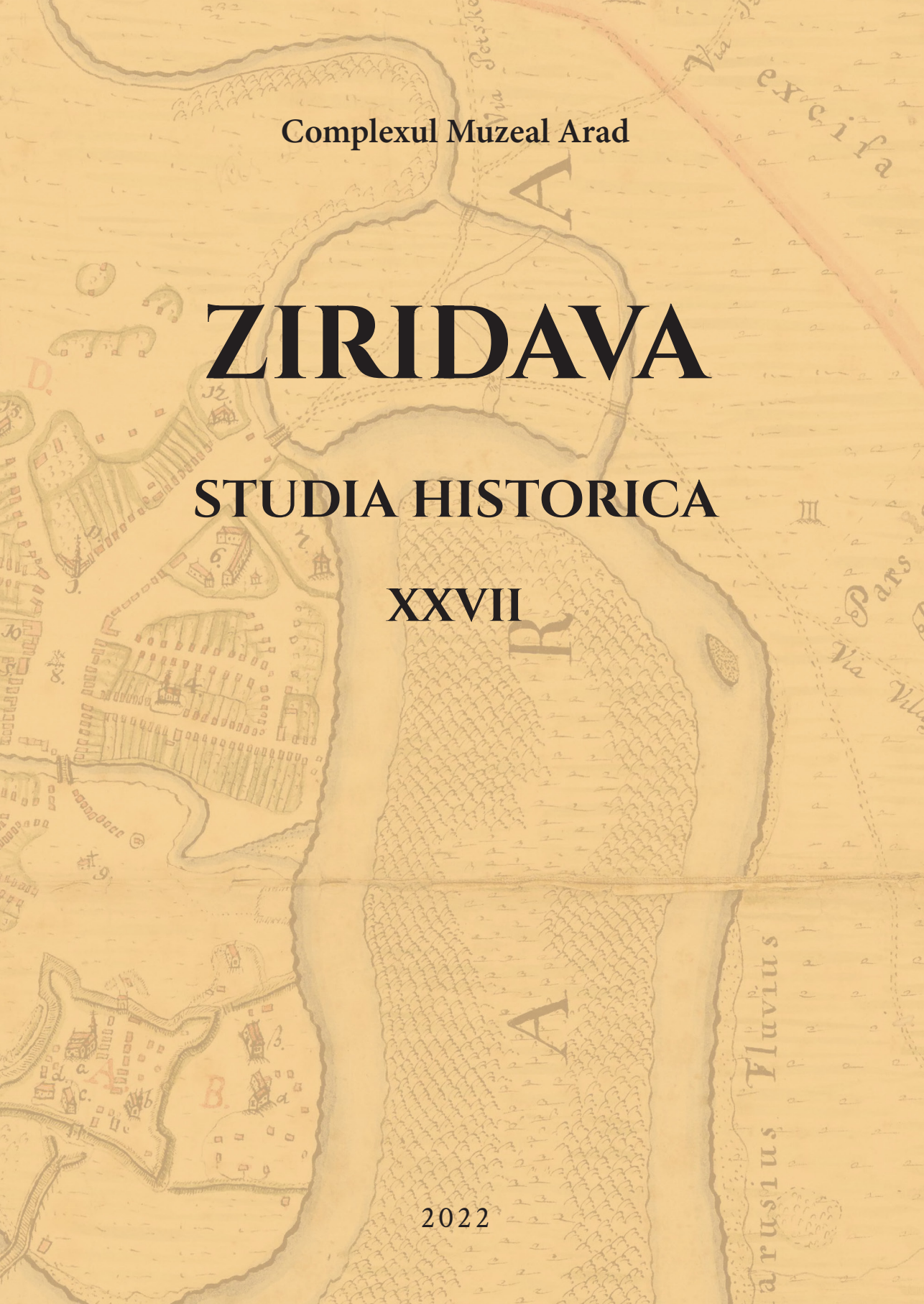

A detailed historical map of Arad, Romania, serves as the background. The map is rendered in a sepia tone with black and red ink. It shows the city's layout, including the Danube River (Fluvius Danubius) flowing through it. Various landmarks are labeled with letters and numbers, such as 'A', 'B', 'C', 'D', 'E', 'F', 'G', 'H', 'I', 'J', 'K', 'L', 'M', 'N', 'O', 'P', 'Q', 'R', 'S', 'T', 'U', 'V', 'W', 'X', 'Y', 'Z', 'Aa', 'Ab', 'Ac', 'Ad', 'Ae', 'Af', 'Ag', 'Ah', 'Ai', 'Aj', 'Ak', 'Al', 'Am', 'An', 'Ao', 'Ap', 'Aq', 'Ar', 'As', 'At', 'Au', 'Av', 'Aw', 'Ax', 'Ay', 'Az', 'Ba', 'Bb', 'Bc', 'Bd', 'Be', 'Bf', 'Bg', 'Bh', 'Bi', 'Bj', 'Bk', 'Bl', 'Bm', 'Bn', 'Bo', 'Bp', 'Bq', 'Br', 'Bs', 'Bt', 'Bu', 'Bv', 'Bw', 'Bx', 'By', 'Bz', 'Ca', 'Cb', 'Cc', 'Cd', 'Ce', 'Cf', 'Cg', 'Ch', 'Ci', 'Cj', 'Ck', 'Cl', 'Cm', 'Cn', 'Co', 'Cp', 'Cq', 'Cr', 'Cs', 'Ct', 'Cu', 'Cv', 'Cw', 'Cx', 'Cy', 'Cz', 'Da', 'Db', 'Dc', 'Dd', 'De', 'Df', 'Dg', 'Dh', 'Di', 'Dj', 'Dk', 'Dl', 'Dm', 'Dn', 'Do', 'Dp', 'Dq', 'Dr', 'Ds', 'Dt', 'Du', 'Dv', 'Dw', 'Dx', 'Dy', 'Dz', 'Ea', 'Eb', 'Ec', 'Ed', 'Ee', 'Ef', 'Eg', 'Eh', 'Ei', 'Ej', 'Ek', 'El', 'Em', 'En', 'Eo', 'Ep', 'Eq', 'Er', 'Es', 'Et', 'Eu', 'Ev', 'Ew', 'Ex', 'Ey', 'Ez', 'Fa', 'Fb', 'Fc', 'Fd', 'Fe', 'Ff', 'Fg', 'Fh', 'Fi', 'Fj', 'Fk', 'Fl', 'Fm', 'Fn', 'Fo', 'Fp', 'Fq', 'Fr', 'Fs', 'Ft', 'Fu', 'Fv', 'Fw', 'Fx', 'Fy', 'Fz', 'Ga', 'Gb', 'Gc', 'Gd', 'Ge', 'Gf', 'Gg', 'Gh', 'Gi', 'Gj', 'Gk', 'Gl', 'Gm', 'Gn', 'Go', 'Gp', 'Gq', 'Gr', 'Gs', 'Gt', 'Gu', 'Gv', 'Gw', 'Gx', 'Gy', 'Gz', 'Ha', 'Hb', 'Hc', 'Hd', 'He', 'Hf', 'Hg', 'Hh', 'Hi', 'Hj', 'Hk', 'Hl', 'Hm', 'Hn', 'Ho', 'Hp', 'Hq', 'Hr', 'Hs', 'Ht', 'Hu', 'Hv', 'Hw', 'Hx', 'Hy', 'Hz', 'Ia', 'Ib', 'Ic', 'Id', 'Ie', 'If', 'Ig', 'Ih', 'Ii', 'Ij', 'Ik', 'Il', 'Im', 'In', 'Io', 'Ip', 'Iq', 'Ir', 'Is', 'It', 'Iu', 'Iv', 'Iw', 'Ix', 'Iy', 'Iz', 'Ja', 'Jb', 'Jc', 'Jd', 'Je', 'Jf', 'Jg', 'Jh', 'Ji', 'Jj', 'Jk', 'Jl', 'Jm', 'Jn', 'Jo', 'Jp', 'Jq', 'Jr', 'Js', 'Jt', 'Ju', 'Jv', 'Jw', 'Jx', 'Jy', 'Jz', 'Ka', 'Kb', 'Kc', 'Kd', 'Ke', 'Kf', 'Kg', 'Kh', 'Ki', 'Kj', 'Kk', 'Kl', 'Km', 'Kn', 'Ko', 'Kp', 'Kq', 'Kr', 'Ks', 'Kt', 'Ku', 'Kv', 'Kw', 'Kx', 'Ky', 'Kz', 'La', 'Lb', 'Lc', 'Ld', 'Le', 'Lf', 'Lg', 'Lh', 'Li', 'Lj', 'Lk', 'Ll', 'Lm', 'Ln', 'Lo', 'Lp', 'Lq', 'Lr', 'Ls', 'Lt', 'Lu', 'Lv', 'Lw', 'Lx', 'Ly', 'Lz', 'Ma', 'Mb', 'Mc', 'Md', 'Me', 'Mf', 'Mg', 'Mh', 'Mi', 'Mj', 'Mk', 'Ml', 'Mm', 'Mn', 'Mo', 'Mp', 'Mq', 'Mr', 'Ms', 'Mt', 'Mu', 'Mv', 'Mw', 'Mx', 'My', 'Mz', 'Na', 'Nb', 'Nc', 'Nd', 'Ne', 'Nf', 'Ng', 'Nh', 'Ni', 'Nj', 'Nk', 'Nl', 'Nm', 'Nn', 'No', 'Np', 'Nq', 'Nr', 'Ns', 'Nt', 'Nu', 'Nv', 'Nw', 'Nx', 'Ny', 'Nz', 'Oa', 'Ob', 'Oc', 'Od', 'Oe', 'Of', 'Og', 'Oh', 'Oi', 'Oj', 'Ok', 'Ol', 'Om', 'On', 'Oo', 'Op', 'Oq', 'Or', 'Os', 'Ot', 'Ou', 'Ov', 'Ow', 'Ox', 'Oy', 'Oz', 'Pa', 'Pb', 'Pc', 'Pd', 'Pe', 'Pf', 'Pg', 'Ph', 'Pi', 'Pj', 'Pk', 'Pl', 'Pm', 'Pn', 'Po', 'Pp', 'Pq', 'Pr', 'Ps', 'Pt', 'Pu', 'Pv', 'Pw', 'Px', 'Py', 'Pz', 'Qa', 'Qb', 'Qc', 'Qd', 'Qe', 'Qf', 'Qg', 'Qh', 'Qi', 'Qj', 'Qk', 'Ql', 'Qm', 'Qn', 'Qo', 'Qp', 'Qq', 'Qr', 'Qs', 'Qt', 'Qu', 'Qv', 'Qw', 'Qx', 'Qy', 'Qz', 'Ra', 'Rb', 'Rc', 'Rd', 'Re', 'Rf', 'Rg', 'Rh', 'Ri', 'Rj', 'Rk', 'Rl', 'Rm', 'Rn', 'Ro', 'Rp', 'Rq', 'Rr', 'Rs', 'Rt', 'Ru', 'Rv', 'Rw', 'Rx', 'Ry', 'Rz', 'Sa', 'Sb', 'Sc', 'Sd', 'Se', 'Sf', 'Sg', 'Sh', 'Si', 'Sj', 'Sk', 'Sl', 'Sm', 'Sn', 'So', 'Sp', 'Sq', 'Sr', 'Ss', 'St', 'Su', 'Sv', 'Sw', 'Sx', 'Sy', 'Sz', 'Ta', 'Tb', 'Tc', 'Td', 'Te', 'Tf', 'Tg', 'Th', 'Ti', 'Tj', 'Tk', 'Tl', 'Tm', 'Tn', 'To', 'Tp', 'Tq', 'Tr', 'Ts', 'Tt', 'Tu', 'Tv', 'Tw', 'Tx', 'Ty', 'Tz', 'Ua', 'Ub', 'Uc', 'Ud', 'Ue', 'Uf', 'Ug', 'Uh', 'Ui', 'Uj', 'Uk', 'Ul', 'Um', 'Un', 'Uo', 'Up', 'Uq', 'Ur', 'Us', 'Ut', 'Uu', 'Uv', 'Uw', 'Ux', 'Uy', 'Uz', 'Va', 'Vb', 'Vc', 'Vd', 'Ve', 'Vf', 'Vg', 'Vh', 'Vi', 'Vj', 'Vk', 'Vl', 'Vm', 'Vn', 'Vo', 'Vp', 'Vq', 'Vr', 'Vs', 'Vt', 'Vu', 'Vv', 'Vw', 'Vx', 'Vy', 'Vz', 'Wa', 'Wb', 'Wc', 'Wd', 'We', 'Wf', 'Wg', 'Wh', 'Wi', 'Wj', 'Wk', 'Wl', 'Wm', 'Wn', 'Wo', 'Wp', 'Wq', 'Wr', 'Ws', 'Wt', 'Wu', 'Wv', 'Ww', 'Wx', 'Wy', 'Wz', 'Xa', 'Xb', 'Xc', 'Xd', 'Xe', 'Xf', 'Xg', 'Xh', 'Xi', 'Xj', 'Xk', 'Xl', 'Xm', 'Xn', 'Xo', 'Xp', 'Xq', 'Xr', 'Xs', 'Xt', 'Xu', 'Xv', 'Xw', 'Xx', 'Xy', 'Xz', 'Ya', 'Yb', 'Yc', 'Yd', 'Ye', 'Yf', 'Yg', 'Yh', 'Yi', 'Yj', 'Yk', 'Yl', 'Ym', 'Yn', 'Yo', 'Yp', 'Yq', 'Yr', 'Ys', 'Yt', 'Yu', 'Yv', 'Yw', 'Yx', 'Yy', 'Yz', 'Za', 'Zb', 'Zc', 'Zd', 'Ze', 'Zf', 'Zg', 'Zh', 'Zi', 'Zj', 'Zk', 'Zl', 'Zm', 'Zn', 'Zo', 'Zp', 'Zq', 'Zr', 'Zs', 'Zt', 'Zu', 'Zv', 'Zw', 'Zx', 'Zy', 'Zz'.

Complexul Muzeal Arad

ZIRIDAVA

STUDIA HISTORICA

XXVII

2022

COMPLEXUL MUZEAL ARAD

ZIRIDAVA
STUDIA HISTORICA
XXVII

Editura MEGA
Cluj-Napoca, 2022

**Proiect editorial coordonat de Complexul Muzeal Arad
și susținut financiar de Consiliul Județean Arad**

Consiliul de redacție:

Redactori: SORIN OVIDIU BULBOACĂ, FELICIA ANETA OARCEA

Secretari de redacție: IOAN PAUL COLTA, ADRIANA PANTAZI, ANIKÓ WITMAN

Consiliul științific:

JOSEF WOLF, Institutul pentru Istoria și Geografia Regională a Șvabilor Dunăreni, Tübingen, Germania; OVIDIU PECICAN, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca; MIRCEA MĂRAN, Școala de Studii Înalte pentru Educatori „Mihailo Palov”, Vârșeț, Serbia; ANDREEA EMBER, Centre des Monuments Nationaux, France; EUSEBIU NARAI, Universitatea de Vest Timișoara; CAMIL PETRESCU, Universitatea de Vest Timișoara; ANDREI FLORIN SORA, Universitatea din București, Societatea de Științe Istorice din România; LAURENȚIU ȘTEFAN SZEMKOVICS, Arhivele Naționale Istorice Centrale, București; CORNELIU PĂDUREAN, Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad; ANDREI ANDÓ, Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad; MARIUS IOAN GREG, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad; DORU SINACI, Biblioteca Județeană „A. D. Xenopol” Arad; DUMITRU TOMONI, Societatea de Științe Istorice din România.

*In Romania, the periodical can be obtained through subscription or exchange,
sent as post shipment, from Museum Arad, Arad, Piata G. Enescu 1, 310131, Romania.
Tel. 0040-257-281847.*

ZIRIDAVA. STUDIA HISTORICA

Any correspondence will be sent to the editor:

MUSEUM ARAD

Piata George Enescu 1, 310131 Arad, RO

e-mail: office@museumarad.ro

The content of the papers totally involve the responsibility of the authors.

Persoane de contact:

Dr. Sorin Ovidiu Bulboacă: sorin_bulboaca@yahoo.com

Dr. Felicia Aneta Oarcea: felly_oarcea@yahoo.com

Dr. Ioan Paul Colta: ioanpaul.colta@gmail.com

ISSN 1224-7316

Copertă: CĂLIN MAN

Tehnoredactare: IOAN DOREL RADU

Editura Mega | www.edituramega.ro

e-mail: mega@edituramega.ro

CUPRINS

- 9 **FELICIA ANETA OARCEA, IOAN PAUL COLTA**
În loc de prefață
In memoriam Onisim Colta (1952–2022)
- 41 **SORIN BULBOACĂ**
Canonici la Capitulul Orod (Arad) în secolele XII–XIV
Canonical in the Chapter of Orod (Arad) in the 12th–14th centuries
- 53 **OVIDIU PECICAN**
A doua versiune a Cronicii din vremea lui Matei Basarab (1640–1646)
The second version of the Chronicle conveyed in the Matei Basarab time (1640–1646)
- 61 **SORIN MITU**
Români și maghiari în Transilvania medievală: raporturi imagologice,
conviețuire etnică și conflicte sociale
*Romanians and Hungarians in medieval Transylvania: imagological relations,
ethnic coexistence and social conflicts*
- 87 **ANDREEA EMBER**
Les espaces cachés de Château de Maisons
The hidden areas of the Castle of Maisons
- 115 **ELENA RODICA COLTA**
Breslele arădene. Rânduieli imperiale și mod de viață
Guilds of Arad. Imperial ordinances and a way of life
- 121 **CAMIL PETRESCU**
Aspecte din presa românească bănățeană până la Marea Unire
Aspects of Romanian written media from Banat before the Great Unification

- 135 **ELENA RODICA COLTA**
Colecționari de cărți vechi din bibliotecile arădene
Collectors of old books from Arad's libraries
- 147 **MARIAN GHEORGHE**
Comportamentul nupțial al luteranilor din orașul Arad (mijlocul secolului al XIX-lea – începutul veacului XX)
The Nuptial behavior of the Luterans in the city of Arad (mid 19th century – early 20th century)
- 165 **MIRCEA MĂRAN**
Noi contribuții la biografia scriitorilor din familia Tințariu
New contributions to the biography of writers from the Tințariu family
- 175 **FELICIA ANETA OARCEA**
Profesorul-preot Nicolae Mihulin (1878–1941). Repere biografice
The professor-priest Nicolae Mihulin (1878–1941). Biographic references
- 185 **CRISTINA GUDIN**
Considerații privind învățământul românesc în anii Primului Război Mondial
Considerations regarding Romanian education during the First World War
- 199 **IOAN BOLOVAN, SORINA PAULA BOLOVAN**
Communication et diplomatie dans la tournée du général Berthelot en Transylvanie (1918–1919)
Communication and diplomacy in general Berthelot's Transylvanian tour (1918–1919)
- 211 **IONELA SIMONA MIRCEA**
Liceul „Mihai Viteazul” – primul liceu românesc de stat din Transilvania
“Mihai Viteazul” High School – the first Romanian state high school in Transylvania
- 231 **MARIN POP**
Din activitatea organizației Partidului Național Român din județul Arad în perioada 1920–1922
From the activity of the organization of the Romanian National Party from Arad county during 1920–1922
- 249 **LAURENȚIU-ȘTEFAN SZEMKOVICS**
Ordinul „Steaua României” conferit șefului contabilității Consistoriului Arad (1923)
The “Star of Romania” Order conferre on the head of accounting of the Consistory of Arad (1923)

- 259 **EUSEBIU NARAI**
Percepția cotidianului bănățean *Vestul* asupra relațiilor româno-franceze în luna aprilie 1931
The perception of the Banat daily Vestul (The West) on the Romanian-French relations in April 1931
- 275 **CLAUDIU SERGIU CĂLIN, MARIUS OANȚĂ**
Procesul intentat celor trei episcopi catolici acuzați de „spionaj în favoarea Vaticanului”: Augustin Pacha, Adalbert Boros și Joseph Schubert
The lawsuit filed against the three Catholic bishops accused of „spying for the Vatican”: Augustin Pacha, Adalbert Boros and Joseph Schubert
- 297 **ALEXANDRU ȘTEFAN**
RECENZIE – Sigiliile și practicile sigilare ale locurilor de adevărare din Transilvania și comitatele învecinate în secolele XIII–XIV
- 299 **MARIUS OANȚĂ**
RECENZIE – Arhidieceza Romano-Catolică de București (1948–1964). Structuri ecleziale centrale

În loc de prefață

In memoriam Onisim Colta (1952–2022)

FELICIA ANETA OARCEA*

IOAN PAUL COLTA**

*„Cred că artistul trebuie
să se întoarcă la reperele
fundamentale ale existenței”.*

Există oameni asupra cărora destinul și-a pus pecetea, caractere puternice, mâunate de idealuri înalte, pe care Providența Divină le poartă în lumina cunoașterii. Lor li s-a dat harul de a confecționa un univers nealterat, unul vegheat de spiritul creator, dătător de valori umanității. Propriul univers l-a clădit cu multă trudă și perseverență, accesând intangibilul „lumilor mărunte”, filtrate prin lumina sacră a zămislirii crezului artistic. Onisim Colta a îmbrățișat crezul lui Friedrich Schiller „Trăiește cu epoca ta, dar nu fi creația ei: muncește pentru contemporanii tăi, dar fii pentru ei ceea ce ei au nevoie și nu ceea ce ei laudă”¹.

Onisim, un nume predestinat (onisimos-folositor), a văzut lumina zilei în casa lui Gheorghe și a Ileanei Colta, în 10 iunie 1952, la Baia Sprie, Maramureș. Pe dealurile Mnireșului pline de lumină și culoare, unde sălbăticia și frumusețea îți îmbată întreaga ființă, contopindu-te în

* Dr., istoric-muzeograf, Complexul Muzeal Arad, felly_oarcea@yahoo.com.

** Dr., restaurator pictură, expert în artă asiatică, Complexul Muzeal Arad, ioanpaul.colta@gmail.com.

¹ Onisim Colta, Editura Klartext, Essen, 2015, p. 12; Fotografie: Valeriu Câmpan.

lumea uitată a începutului omenirii, și-a petrecut copilăria alături de fratele său, Teofil (1936–1989), și sora sa, Maria (1934–1989). Tatăl lor construise casa de la marginea orașului în anul nașterii sale; s-a stins din viață când avea 12 ani, Onisim rămânând în grija mamei. Mergea deseori la sora sa, Maria, în Baia Mare, care locuia în gazdă, la o bătrână evreică. Odată, când a rămas acolo mai multe zile, fiindcă s-a îmbolnăvit, a descoperit „pictura”. Pereții camerei în care stătea erau tapetați cu tablouri ale artiștilor „Școlii de la Baia Mare”. Fascinat, acasă, a început să deseneze pe ascuns. Îngândurată, mama sa i-a mărturisit unei vecine „Mă tem că de copilul ăsta n-oi avea haznă”.

Povestea cu umor și nostalgie despre întâmplările copilăriei, despre diferența mare de vârstă dintre el și cei doi frați, despre modestia familiei și zestrea spirituală a locului. Amintirile despre trecutele drame, grija față de nepoatele sale Felicia și Maria, bucuriile și împlinirile familiale ori profesionale l-au ancorat în realitatea vremurilor în care trăia.

Căsuța copilăriei cu ferestre de lemn, de un albastru divin, asemeni propriilor ochi, i-a devenit locul „regăsirii”, al „reîntoarcerii” la Maramureșul ancestral. Îi plăcea să spună că a trăit la țară „cu toate cele, livadă, holde, viță de vie, animale, producție proprie de legume, cereale, pâine, vin, pălincă, clisă. Din când în când, mai cumpăram pâine din oraș, pentru că era făcută la cuptor, era neagră și la un preț convenabil. Pentru aceasta traversam vreo 5–6 km peste dealuri cu livezi, pe cărări șerpuite, până la brutărie. În acel loc, am trăit o copilărie pe cât de grea, pe atât de fascinantă. Atât vara cât și iarna frumusețea peisajului era de nedescris. De acolo, de sus, puteam vedea până la 30 de km satele dinspre sud și est, Șișești (cu biserica și școala ridicate de marele memorandist Vasile Lucaci), Dănești, Bontăieni (satul mamei), Unguraș sau Șindrești. Panorama aducea vag cu cea din primul peisaj în peniță desenat de Leonardo. Desigur, fără stânci și cetăți medievale, doar cu coline, râuri, livezi, case și biserică”.

Talentul său a fost remarcat din clasele primare de învățătoarele de la școala de pe Valea Chiuzbăii, Livia Miclăuș și Brânzeu, care l-au îndrumat spre reputata școală de artă băimăreană: „Tu trebuie să mergi la cercul de artă plastică. Auzeam pentru prima dată cuvântul artă. Mi-a fost rușine să întreb ce înseamnă”².

Așa a ajuns în clasa a VII-a la Cercul de pictură din Baia Sprie, deschis pentru mineri, coordonat de tânărul pictor Nicolae Apostol, originar din Buzău, cu școli de artă făcute la București.

Impresionat de talentul lui Onisim, l-a luat sub aripa lui protectoare, i-a deschis noi orizonturi materializate prin înscrierea la Liceul de Muzică și Arte Plastice din Baia Mare. Acei ani (1967–1971) au fost încărcăți de vise și speranțe, mai ales că în 1970 a avut prima expoziție personală.

² Petre Don, „Dialoguri Deschise cu artistul Onisim Colta”, în *Glasul Aradului*, 15 decembrie 2015.

Ambianța climatului artistic băimărean al anilor 1960–1970, a cărei fundament a fost cunoscuta „Școală de la Baia Mare”, aflată sub influența artei müncheneze și budapestane, a deschis noi modalități de abordare, găsindu-și „temeiul în reperele mari, fundamentale ale culturii și spiritualității românești – Eminescu, Eliade, Brâncuși, Blaga –, descoperind cu ochi proaspeți tezaurul mitic maramureșan, fondul fascinant, prin bogăție, varietate formală și semnificație, al artei țărănești din zonă”.

Remarcabilul talent artistic, încărcat de „conștiința unei responsabilități... convins că Providența i-a dăruit *talentul* spre a-l înmulți”, dar și cu „presimțirea prezenței unei instanțe superioare care ar putea să-i monitorizeze gesturile, a tentativelor sale, mai mult sau mai puțin îndrăznețe, de a amplifica creația, a înțeles că un *turn de (auto)control*, un anume compartiment al conștiinței, veghează la calitatea propriei evoluții”³.

Bursier al Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj, între anii 1972–1976, la clasa profesorului Paul Sima, Onisim și-a consolidat personalitatea artistică, cu multă trudă și perseverență.

În labirintul trăirilor artistice s-a oprit pentru o clipă, pentru a-și găsi împlinirea și în planul vieții sentimentale. Cucerit de energia, frumusețea și bunătatea Rodicăi Elena Ardelean, studentă la Facultatea de Filologie din Cluj, s-au căsătorit în 28 decembrie 1974, la Primăria din acest oraș, martori fiindu-le colegii de facultate. Rodul dragostei lor a fost Ioan Paul Colta (1986), care a urmat o carieră în domeniul restaurării picturii, un pasionat și cunoscător al artei japoneze.

Dragostea pentru frumos, artă și cercetare i-a unit. Au vizitat împreună „cele mai importante muzee de artă modernă și contemporană din Europa”. Aveau aceleași afinități, le plăceau aceleași lucruri. Iar acasă înseamna „armonie, confort psihic, o stare de bine. ...rafturi pline cu cărți... pereți încărcăți de tablouri și pisicile lor”⁴.

Doi ani mai târziu (1976), a organizat o expoziție personală la Galeriile „Filo” din Cluj-Napoca.

Și-a legat destinul de Arad.

Prin repartiția guvernamentală, din același an, a ocupat postul de pictor-scenograf la Teatrul de Stat din Arad, unde a realizat până în 2017 peste 80 de montări scenografice. Studiile post-universitare în acest domeniu le-a urmat la București, timp de cinci ani, 1978–1980, 1983–1985. A avut șansa unor întâlniri cu reputatul regizor și om de teatru Liviu Ciulei (1923–2011), care i-a marcat profund activitatea.

³ Onisim Colta, *Exerciții de reflecție. Aspecte ale unui demers artistic*, Fundația Interart Triade, Brumar, 2008, p. 7.

⁴ Petre Don, „Dialoguri Deschise cu etnologul Elena Rodica Colta”, în *Glasul Aradului*, 2014.

A doua sa casă a devenit atelierul din teatru, locul în care și-a desfășurat activitatea anterior și pictorul Sever Frențiu (1931–1997). Aici, Onisim a împletit scenografia cu arta plastică, desenul, pictura și sculptura/asamblajul. Spațiul definea universul preocupărilor artistice, unul de artă atipic, în care a adunat întocmai unui artist-colecționar „obiecte uzuale ieșite din folosință și abandonate pe stradă sau la târgul de vechituri – tot acel *urban debris* al civilizației care a inspirat atâtea moduri de a face artă de-a lungul timpului –, hrănindu-și astfel un propriu cult privat al vechimii. *Ragpicker* incorrigibil, artistul de tipul acesta e cineva care cultivă estetic ieșiri din ordinea curentă a timpului, caută reîntoarceri la începuturi și origini, dimensiuni alternative ale temporalității obișnuite, pe care i le pot facilita doar obiectele și lucrurile care evocă părinți și strămoși, metafore în mic ale unei mari reveniri la fundamente și geneze, la energii primitive și principii arhaice ale existenței”⁵.

⁵ Adriana Oprea, „Deșertul de miere”, în Onisim Colta, *Arhetip. Motive și simboluri (catalog de expoziție)*, Bookart, Miercurea-Ciuc, 2022, p. 4.

Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România (1980–2022), al Association Internationale des Arts Plastiques (1995–2022), președinte al Filialei Arad a Uniunii Artiștilor Plastici (1994–1998) și vicepreședinte (1998–2022), el a organizat peste 30 de expoziții personale, a participat la 120 de expoziții colective din țară și peste 50 internaționale⁶.

⁶ Ruxandra Garofeanu, Dan Hăulică, Paul Gherasin, *Artistul și puterea. Ipostaze ale picturii românești în perioada 1950–1990. Un patrimoniu remarcabil. 600 de opere*, Centrul Cultural „Art Society”, București, 2012, p. 270.

De-a lungul anilor, a fost membru în Comitetul Internațional de Organizare „Arad Biennale” 2005, curator al Bienalei Internațională de Pictură, Sculptură, Grafică– *meeting point – Arad biennial 2007* (Arad, 2007), Bienalei Internaționale de Pictură, Sculptură, Grafică – *meeting point – Arad biennial* (Arad, 2009), Bienalei Internaționale de Pictură, Sculptură, Grafică– *meeting point – Arad biennial* (Arad, 2011) ori membru în comitetul de organizare al saloanelor bienale naționale de desen și sculptură.

Un moment marcant, o întâlnire dintre sacru și profan, a constituit darul Episcopiei Greco-Catolice de Oradea trimis Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea, lucrarea lui Onisim Colta, *Crucificare: Perete de biserică*, în anul 2000.

Preocupat de propria-i perfecționare a fost prezent la workshop-ul „Mai real decât realul”, din cadrul Proiectului CreArt, coordonat de Antonio López García și Cristóbal Toral la Valladolid, din Spania (februarie 2013); tabere de creație de la Ečka-Zrenjanin (Iugoslavia, 1989), Nădlac (1996), Baia Mare (1997), Negrești-Oaș (2007), Menden (Germania, 2010), Faugère (Franța, 2011), Mészla (Ungaria, 2013), Lepșa (2014)⁷.

Redactor fondator al Revistei de Cultură „Arca” (ianuarie 1990), el a contribuit prin *albumul de artă* la prestigiul ei. Din anul 2003, a publicat comentarii plastice, studii și eseuri închinete unor artiști renumiți⁸.

Admis la Școala doctorală a Universității de Artă și Design din Cluj-Napoca, în 2003, a finalizat-o trei ani mai târziu (mai 2006). Componenta științifică a fost însoțită de ampla expoziție personală „O cale spre centru”, ce a reunit 133 de lucrări expuse la Muzeul de Artă din Cluj-Napoca. Acribia s-a identificat în cercetarea propriu-zisă, reflectată în teza de doctorat, apreciată cu *Summa cum laudae*.

Un loc aparte a constituit cariera didactică. Între anii 1998–2005, a predat în calitate de conferențiar universitar la Facultatea de Arte Vizuale din Oradea. Din 2009, și-a continuat activitatea la Facultatea de Design a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, unde între 2013–2019 a deținut statutul de profesor universitar. S-a dedicat diverselor proiecte academice, a făcut parte din comisii doctorale. Recunoașterea meritelor sale s-a materializat în anul 2019, când i s-a conferit titlul de profesor emerit din partea amintitei universități arădene.

Fascinat de personalitatea complexă, blândă și profunzimea creației artistice, inundată de „armonia apolinică”, reputatul regizor și scenograf Laurențiu Damian a regizat și lansat la Institutul Cultural Francez din București filmul *Onisim Colta: Joc, iluzie, transparență, mântuire*, în anul 2003⁹.

⁷ Onisim Colta, Fundația Interart Triade, Cluj-Napoca, 2001.

⁸ Ruxandra Garofeanu, Dan Hăulică, Paul Gherasim, *op. cit.*, p. 270.

⁹ Onisim Colta, 2015, pp. 150–152.

Activitatea prodigioasă l-a recomandat să obțină, în anul 2007, atestatul de expert al Ministerul Culturii și Cultelor, în domeniul *Bunuri cu semnificație artistică. Pictura modernă și contemporană din Transilvania și Banat*.

În semn de respect și apreciere a talentului său artistic, Primăria Municipiului Arad i-a acordat titlul de Cetățean de Onoare al Aradului, în august 2022.

Scăldat în lumina sacră a propriului univers artistic și-a găsit liniștea sufletească în „lumile călătore” pe care le-a personalizat în pictură, desen, sculptură, obiect. Demersului său creativ, criticii de artă¹⁰ îi atribuie „unitate stilistică”, „armonie apolinică”, „înnobilarea concretului”, „forme de rugăciune”, „lumina revelatoare a detaliilor grafice”, „caracterul arhetipal” ori poezie, ritual, rugăciune, transcendent și experiențial.

Criticul și istoricul de artă Pavel Șușară i-a definit demersul artistic prin cuvintele „Colta curtează inițial materia, apoi o seduce, folosind cele mai diverse forme de codificare a mesajului vizual, doar spre a o nega și spre a-i deconspira strălucirea provizorie, precaritatea și singura ei putere, aceea de a crea iluzii.

¹⁰ Constantin Prut, *Dicționar de Arta Modernă și Contemporană*, Ed. Univers Enciclopedic, București 2002, p. 105; H. Medeleanu, *Culoare și formă*, Ed. Mirador, Arad 1996, pp. 92–94; Tiberiu Alexa, Traian Moldovan, „Centrul artistic Baia Mare 1896–1996”, Ed. Muzeului de Artă Baia Mare, p. 366; Alexandru Cebuc, Vasile Florea, Negoită Lăptoiu, *Enciclopedia artiștilor români contemporani*, Ed. ARC 2000, București 1998, p. 43; Monografia *Aradart*, Ed. Mirador, Arad, 2001, pp. 38–41; Horia Medeleanu, *Profiluri plastice*, Ed. Facla, Timișoara, 1979, p. 47; Horia Horșia, „Onisim Colta”, în *Arta*, nr. 12, București, 1984; Călin Dan, „Atelier – Onisim Colta”, în *Arta*, nr. 4, București, 1983; Virgil Mocanu, „Jurnalul galeriilor – Căminul artei”, în *România Literară*, București, 16 octombrie 1986; Radu Țeposu, „Exerciții de îmblânzire a luminii”, în *Flacăra*, București, 28 octombrie 1986; Gheorghe Vida, „Onisim Colta”, în *Arta*, nr. 12, București, 1986; Mircea Zăciu, „Onisim Colta” (cronică la expoziția personală de la Muzeul Național de Artă Cluj, 23 mai 25 iunie 1996), în *Vatra*, nr. 6/96, Tg. Mureș, p. 80; Negoită Lăptoiu, „Recurs la memorie – Expoziție Colta – Abrihan, Muzeul Național de Artă Cluj (mai-iunie 1996)”, în *Steaua*, nr. 6, Cluj-Napoca, 1996; Aurel Chiriac, „Onisim Colta”, în *Familia*, Oradea, octombrie 1998; *Monografia artiștilor arădeni–AradART*, Editura „Mirador”, Arad, 2001, pp. 24–27; Marcel Tolcea, „Cer podit cu lemn viu”, în *Revista de Cultură „Arca”*, nr. 7, 8, 9, Arad, 2002, p. 52; Pavel, Șușară, „Lumile succesive ale lui Onisim Colta”, în *România literară*, București, 18–24 octombrie, 2002, p. 17; Ion Parhon, „Tălcurile tăcerii lui Onisim Colta la Baia Mare”, în *România liberă*, București, 16 decembrie, 2005, p. 16; Iulia Popovici, „Timp îndiguit, moarte eternă”, în *Observator Cultural*, nr. 101, 8–14 feb. 2007, p. 25; Victoria Anghelescu, „Premiile Uniunii Artiștilor Plastici din România – Opere de artă, diplome și șampanie”, în *Adevărul*, București, luni, 29 oct. 2007, p. 21; Alexander Bosendorf, „Colta Ausstellung als Rückkehr zum Zentrum”, în *Westfalenpost*, Menden, Germania, luni 22 oct. 2007; Coriolan Babeți, „Vissum effugientes & eminentia& splendor”, în Coriolan Babeți, *Atelierul de arte Timișoara*, vol. II, Timișoara, 2009, p. 256; Corneliu Antim, „Tentațiile apolinice ale Meșterului Colta”, în *Revista de Cultură Arca*, nr. 10, 11, 12, Arad, 2010, pp. 76–82; Liviu Suhar, *Glose în labirintulartelor vizuale*, vol. II, Editura Dana Art, Iași, 2013, pp. 43–47; Maria Zintz, „Onisim Colta: Geometria bună a lumii”, în *Vatra*, nr. 1, Tg.-Mureș, 2012, pp. 63–65; Ruxandra Garofeanu, Dan Hăulică, Paul Gherasim, *op. cit.*, p. 270.

Consumând materia într-un adevărat ceremonial erotic, Onisim Colta visează o formă înaltă de mântuire prin actul artistic. Dar visul lui nu este nici unul crispat existențial, și nici unul bigot, din punct de vedere moral. Manipularea codurilor artistice, vocația de prestidigitator în relație cu limbajul, scepticismul polemic și memoria culturală, demonstrațiile silogistice și ironia implicită, fac din el un postmodern în cel mai exact înțeles al cuvântului. Însă fidel unor principii îmbătrânite, sub aparența inofensivă a unui mimetism verificat, Onisim Colta este unul dintre cei mai radicali factori de perturbare. Un adevărat distrugător de tabu-uri și un contemporan greu de împlânzit¹¹.

Despre personalitatea sa, Vasile Dan consemna „A fost un pictor uriaș, cu o amprentă unică, imediat recognoscibilă, un grafician de o rară finețe, scenograf ani de zile la Teatrul „Ioan Slavici” din Arad”. Fascinat de opera artistică a lui Onisim Colta, poetul, eseistul și criticul literar se întreba ce se ascunde în spatele „veșmântului sclipitor, lucrat în filigran, cu lupa, în geometrii suple și cântărite și răbdătoare asemeni unor pânze de păianjen? O sensibilitate rănită, vulnerabilă, fisurată. O durere ce și-a îndulcit țipătul, o neliniște ce a încremenit sacramental, o cădere întoarsă în levitație. Marele echilibru interior rupt, el se compensează printr-un efort înzecit în afară: în ordine, în simetrie, în armonie... care recuperează disperat totul. În primul rând elementele umile ale lumii, ignobile, degradate, aflate în suferință fizică: o gură știrbă de canal cu țevile ruginite, un zid vechi, scorjit, un Crist plasat între scânduri vechi, înnegrite, într-un ultim loc convenit, pești, nu în mediul lor vital, acvatic, ci întinși simetric pe sfoară și uscați nemilos la soare, cu pielea coaptă, zbârcită, cuie în special în palme invizibile, dar și câte un Crist răstignit în geometrii perfecte, captive. O epifanie a durerii!”¹².

În dimineața zilei de 7 octombrie 2022, a părăsit prematur această lume. A trecut prin *tunel* spre lumina de „Dincolo”, pentru a se întâlni cu Divinitatea și sacrul care l-au inspirat timp de șapte decenii. A țesut o poveste de viață știută de artiști și una neștiută, păstrată în sufletul său nobil, în ochii pătrunzători, de un albastru celest, în capsula amintirilor. Ne-a lăsat lumina universului său, încremenită în creația artistică, contopită de acum în patrimoniul de neprețuit „Onisim Colta”.

¹¹ Pavel Șușară, „Luminile successive ale lui Onisim Colta”, în *România Literară*, București, 2000.

¹² Vasile Dan, „In memoriam – Onisim Colta”, *Special Arad*, 7 octombrie 2022, accesat 16.10. 2022.

Onisim Colta (1952–2022) – pictor, sculptor, grafician, scenograf

I. Activitate artistică

1. Expoziții personale

- 1976 – Galeria de Artă „Filo”, Cluj
- 1980 – Galeria U.A.P., Cluj
- 1982 – Galeria Internațională „Diogene”, Atena, Grecia
- 1986 – Galeria „Căminul Artei”, București
- 1987 – Galeria „Helios”, Timișoara
- 1988 – Galeria „Severin Rautenberg”, Aachen, Germania
- 1989 – Galeria „Rosengarten”, Bielefeld, Germania
- 1992 – Galeria „Arta”, Arad
- 1994 – Centrul Cultural Român, Budapesta, Ungaria
- 1996 – Muzeul Național de Artă, Cluj-Napoca
- 1998 – Muzeul Țării Crișurilor, Oradea
- 2000 – Muzeul de Artă Arad
- 2001 – Sparkasse Bank, Menden, Germania
- 2001 – Galeria Interart „Triade”, Timișoara
- 2001 – Galeria „Leidens” Menden, Germania
- 2003 – Centrul Cultural Maghiar, București
- 2004 – Galeria Casei Municipale de Cultură Agadir, Maroc
- 2005 – „Tălcurile tăcerii” – Muzeul de Artă Baia-Mare
- 2006 – „Gânduri despre zarea din noi” – Galeria UAP Bistrița
- 2006 – „O cale spre centru” – Muzeul de Artă Cluj-Napoca
- 2006 – „O cale spre centru” – Pécsi Galéria, Pécs, Ungaria
- 2007 – „O cale spre centru” – Sparkasse Bank, Menden, Germania
- 2008 – „Cărți și faguri” – Galeria „Calina” Timișoara
- 2009 – Galeria Mesta Pilsen, Cehia
- 2010 – Expoziție de Afiș de Teatru și Scenografie – Galeria Teatrului de Cameră Gyula, Ungaria
- 2010 – Expoziție de pictură, sculptură, desen, acuarelă, obiect – Muzeul de Artă Timișoara
- 2010 – Expoziție de desen și acuarelă, Galeria Teatrului Jokai Bekescsaba, Ungaria
- 2010 – Expoziție de desen, acuarelă, obiect, Galeria „Sinagoga” Mezotur, Ungaria
- 2010 – Expoziție de pictură, desen, acuarelă, obiect – Galeria Dana Art, Iași
- 2011 – Expoziție de pictură, desen, acuarelă, obiect – Muzeul Național Brukenthal, Sibiu
- 2011 – Expoziție personală „Centrul Cultural Județean Arad – 10 ani de activitate”
- 2012 – Expoziție personală „Culoare, formă, sens” – Muzeul de Artă Arad
- 2013 – Expoziție personală „In hoc signo vinces” – Galeria „Horeb”, Cluj-Napoca
- 2013 – Expoziție personală „Scara” – Galeria „Horeb”, Cluj-Napoca
- 2014 – Expoziție personală „În Chivot la Herina” – Biserica Evanghelică din Herina

- 2015 – Expoziție personală „Trecutul din prezent” – Cetatea Călnic
 2015 – Expoziție personală de grafică – Primăria Sectorului XII, Budapesta, Ungaria
 2015 – Expoziție personală de grafică – I.C.R. Budapesta, Ungaria

2. Expoziții naționale (participare cu lucrări)

- 1977 – Salonul Republican de pictură și sculptură – Teatrul Național București
 1979 – Trienala de Scenografie – Sala „Dalles” București
 1980 – Salonul Republican de pictură și sculptură – Sala „Dalles” București
 1981 – Bienala tineretului – Teatrul Național București
 1982 – Trienala de Scenografie – Sala „Dalles” București
 1985 – Trienala de Scenografie – Sala „Dalles” București
 1986 – Bienala de Grafică – Sala „Dalles” București
 1988 – Bienala Națională de Desen, ediția I – Galeria „Arta” Arad
 1990 – Bienala Națională de Desen, ediția a II-a – Galeria „Arta” Arad
 1992 – Arta Românească Contemporană/Generația '80 – Teatrul Național București
 1992 – Trienala de Scenografie – Sala „Dalles” București
 1995 – Bienala Națională de Desen, ediția a III-a – Galeria „Delta” Arad
 2000 – Salonul Național Bienal de Sculptură Mică – Galeria „Delta” Arad
 2001 – Salonul Național Bienal de Desen – Galeria „Delta” Arad
 2003 – Salonul Național Bienal de Desen – Galeria „Delta” Arad
 2005 – Salonul Național Bienal de Desen – Galeria „Delta” Arad
 2006 – Expoziția Națională a U.A.P. din România, București
 2007 – Expoziția „Artiști români în centre artistice europene” – Muzeul Brukenthal Sibiu
 2011 – Bienala Națională de Sculptură „Vârsta de bronz” – Muzeul de Artă, Cluj-Napoca
 2011 – Expoziția Națională „Grafica românească” – Căminul Artei, București
 2011 – Bienala Națională de Artă „Lascăr Vorel”, Piatra Neamț
 2011 – Expoziția națională „Grafica românească” – Galeria „Căminul Artei” București
 2011 – Expoziția „Artă și sacralitate” – Focșani
 2011 – Salonul anual de artă – Galeria Națională „Delta” Arad
 2012 – Expoziția „Artă și sacralitate” – Centrul Județean de Promovare a Artelor Vrancea, Focșani
 2012 – Expoziția „Semnele veșniciei” – Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Cluj-Napoca
 2012 – Salonul anual de artă – Galeria Națională „Delta” Arad
 2012 – Expoziția națională „Grafica românească” – Galeria „Simeza”, București
 2012 – Expoziția națională „Artistul și puterea. Ipostaze ale picturii românești în perioada 1950–1990” – Biblioteca Națională a României, București
 2013 – Expoziția „De la semn la semnificație” – Palatele Brâncovenești Mogoșoaia, București
 2013 – Salonul anual de artă – Galeria Națională „Delta” Arad
 2013 – Expoziția „Grafica 2013” – Căminul Artei, București
 2014 – Salonul anual de artă – Galeria Națională „Delta” Arad
 2014 – Expoziția „Artă și sacralitate” – Focșani

- 2014 – Expoziția „Grafica 2014” – Galeria „Simeza”, București
- 2015 – Expoziția „2 + 2” – Galeria „Pygmalion”, Timișoara
- 2015 – Expoziția „Grafica 2015” – Căminul Artei, București
- 2015 – Salonul anual de artă – Galeria „Delta” Arad
- 2015 – Expoziția „Întâlnirea cu sacrul”, Iași
- 2015 – Expoziția „Artă și sacralitate”, Focșani
- 2016 – Expoziția „Artă și sacralitate”, Focșani
- 2017 – Salonul anual de artă – Galeria „Delta” Arad
- 2017 – Expoziția „Artă și sacralitate”, Focșani
- 2017 – Expoziția „In memoriam Marin Gherasim”, Focșani
- 2017 – Expoziția „Artă și sacralitate”, Cluj-Napoca
- 2017 – Expoziția „CreArt”, Arad
- 2017 – Expoziția membrilor fondatori al Asociației „Filiala din Arad a UAPR”, Arad
- 2017 – Expoziția „Centrul artistic Baia Mare. Fascinația reînnoirii. 1896–2017, Muzeul de Artă Brașov
- 2018 – Expoziția „Artă și sacralitate”, Focșani
- 2018 – Salonul anual de artă – Galeria „Delta” Arad
- 2018 – Expoziția „100 de ani, 100 de sculpturi, 100 de zile” – Palatul Cantacuzino, Bușteni
- 2018 – Expoziția „Artele vizuale la Centenar” – Galeria „Delta” Arad
- 2019 – Expoziția „E la nave va” – Muzeul de Artă Arad
- 2020 – Salonul anual de artă – Galeria „Delta” Arad

3. Expoziții internaționale (participare cu lucrări)

- 1979 – Trienala Internațională de Pictură, Sculptură, Grafică „Against war” – Majdanek, Polonia
- 1981 – Concursul Internațional de Desen „Joan Miro” – Fundația Joan Miro – Barcelona și Muzeul de Artă Contemporană Madrid, Spania
- 1981 – Trienala Internațională de Desen – Wrocław, Polonia
- 1982 – Concursul Internațional de Desen „Joan Miro” – Fundația Joan Miro – Barcelona, Spania
- 1985 – Bienala Internațională – Valparaíso, Chile
- 1987 – Bienala Internațională Sao Paulo, Brazilia
- 1992 – Expoziția Internațională de Grafică Yokohama, Japonia
- 1992 – Arta Românească – Biblioteca Româna – New York, SUA
- 1993 – Bienala Internațională de Grafică – Győr, Ungaria
- 1996 – Trienala Internațională de Pictură – Sofia, Bulgaria
- 1996 – Trienala Internațională de Grafică mică, Cluj Napoca
- 1999 – Expoziția Internațională de Grafică – Roma, Italia
- 2000 – Trienala Internațională de Grafică – Majdanek, Polonia
- 2003 – Quadrienala Internațională de Scenografie – Praga, Cehia
- 2006 – Expoziția „Artiștilor de câmpie” – Muzeul Munkacsy, Bekescsaba, Ungaria

- 2007 – Bienala Internațională de Pictură, Sculptură și Grafică – *meeting point – arad biennial 2007*, Arad
- 2008 – Bienala Internațională de Pictură, Sculptură și Grafică – *meeting point – arad biennial 2007* – Galeria Mesta Pilsen, Cehia
- 2008 – Bienala Internațională de Pictură, Sculptură și Grafică – *meeting point – arad biennial 2007* – Muzeul Oskar Kokoschka, Pöchlarn, Austria
- 2009 – Bienala Internațională de Pictură, Sculptură și Grafică – *meeting point – arad biennial 2009*, Arad
- 2011 – Bienala Internațională de Pictură, Sculptură și Grafică – *meeting point – arad biennial 2011*, Arad
- 2012 – Bienala Internațională de Pictură, Sculptură, Grafică – *meeting point-arad biennial* – Pécsi Galeria, Ungaria
- 2012 – Bienala Internațională de Grafică Mică, ediția I-a – Galeria Națională „Delta” Arad
- 2013 – Expoziția de grup (pictură, sculptură, grafică) – Tánsszek Galeria, Szeged, Ungaria
- 2013 – Expoziția „Szin, forma, fények”, Budapesta, Ungaria
- 2014 – Expoziția „Omăgiu lui Ovidiu Maitec” – Institutul Cultural Român din Szeged; I.C.R. Budapesta, Ungaria
- 2015 – Expoziția Internațională de Ex libris „E-Story” – Muzeul de Artă Arad
- 2017 – Expoziția „2+2” – Józsefvárosi Galeria, Budapesta, Ungaria
- 2017 – Expoziția „La început a fost desenul”, Veneția, Italia

II. Montări scenografice la Teatrul Clasic „Ioan Slavici” Arad (selectiv)

Decor/ decor costume:

- „Dinu”, de Radu F. Alexandru, regia: Gh. Militineanu, premiera:
20 octombrie 1976
- „Acul cumetrei Gurton”, de William Stevenson, regia: Costin Marinescu, 30 iunie
1997
- „Fata Morgana”, de Dumitru Solomon, regia: Iosif Maria Băta, premiera:
20 octombrie 1977
- „Fii cuminte Cristofor”, de Aurel Baranga, regia: Victor Tudor Popa, premiera:
7 mai 1978
- „Încurcă Lume”, de A. de Herz, regia: Iulian Copacea, premiera:
12 septembrie 1978
- „Menajeria de sticlă”, de Tennessee Williams, regia: Mircea D. Moldovan, premiera:
16 ianuarie 1979
- „Luceafărul”, de Barbu Șt. Delavrancea, regia: Florin Fătulescu, premiera:
23 octombrie 1979
- „Concurs de frumusețe”, de Tudor Popescu, regia: Mihai Raicu, premiera:
30 martie 1980

- „Nu ne naștem toți la aceeași vârstă”, de Tudor Popescu, regia: Mircea D. Moldovan,
premiera:
25 septembrie 1980
- „Se caută un mincinos”, de Dimitrios Psatas, regia: Ștefan Farcaș, premiera:
19 februarie 1981
- „Fantomiada”, de Ion Băeșu, regia: Mihai Manolescu, premiera:
17 ianuarie 1982
- „Ordinatorul”, de Paul Everac, regia: Dan Alexandrescu, premiera:
8 aprilie 1982
- „Ultima oră”, de Mihail Sebastian, regia: Victor Tudor Popa, premiera:
26 septembrie 1982
- „Iancu la Hălmagiu”, de Paul Everac, regia: Iulian Copacea, premiera:
25 mai 1983
- „Cumînțenia Pământului”, de Ana Blandiana, regia: Mircea D. Moldovan, premiera:
31 mai 1983
- „Cui i-e frică de Virginia Woolf?”, de Eduard Albee, regia: Mircea D. Moldovan,
premiera:
2 iunie 1983
- „Puterea și adevărul”, de Titus Popovici, regia: Radu Dinulescu, premiera:
14 decembrie 1983
- „Recital Sorescu”, de Marin Sorescu, regia: Radu Cazan, premiera:
24 februarie 1984
- „Carnaval La Estrada”, de George Didilescu, regia: George Didilescu, premiera:
18 aprilie 1984
- „Vicleniile lui Scalpin”, de J. B.P. Moliere, regia: Radu Dinulescu, premiera:
13 mai 1984
- „Încurcă Lume”, de A. de Herz, regia: Iulian Copacea, premiera:
24 iunie 1984
- „Puricele în ureche” (Bănuiala), de Georges Feydeau, regia: Radu Dinulescu,
premiera:
30 iunie 1984
- „Visul unei nopți de iarnă”, de Tudor Mușatescu, regia: Iosif Maria Bâta, premiera:
15 noiembrie 1984
- „Hotel Zodia Gemenilor”, de Valentin Munteanu, regia: Dan Alexandrescu,
premiera:
13 februarie 1985
- „Îmblânzirea scorpiei”, de W. Shakespeare, regia: Adrian Lupu, premiera:
17 octombrie 1985
- „O scrisoare pierdută”, de I. L. Caragiale, regia: Dan Alexandrescu, premiera:
21 martie 1986
- „Jocul de-a vacanța”, de Mihail Sebastian, regia: Zoe Anghel Stanca, premiera:
20 decembrie 1986

- „A șaptea necunoscută”, de Tudor Negoită, regia: Zoe Anghel Stanca, premiera:
16 aprilie 1987
- „Întâlniri dificile – Vinovatul”, de Nelu Ionescu, Ion Băeșu, regia: Ion Văran,
premiera:
2 octombrie 1987
- „Aș vrea să fiu amicul tău, dragoste”, de Mircea Cărtărescu, regia: Ștefan Iordănescu,
premiera:
10 februarie 1988
- „Fetele Didinei”, de Victor Eftimiu, regia: Zoe Anghel Stanca, premiera:
14 aprilie 1988
- „Joc dublu”, de Robert Thomas, regia: Dan Necșulea, premiera:
20 martie 1988
- „Căinele grădinarului”, de Lope de Vega, regia: Radu Băieșu, premiera:
4 iunie 1988
- „Cerul înstelat deasupra noastră”, de Ion Văran, regia: Dan Necșulea, premiera:
25 septembrie 1984
- „Cătălin cel drept și iepurașul cel înțelept”, de Ecaterina Oproiu, regia: Ion Văran,
premiera:
31 martie 1989
- „Comedia erorilor”, de W. Shakespeare, regia: Ion Mânzatu, premiera:
29 iunie 1989
- „Se caută un mincinos”, de Dimitrios Psatas, regia: Ioan Cristian, premiera:
12 noiembrie 1989
- „Familia anticarului”, de Carlo Goldoni, regia: Ioan Cristian, premiera:
26 noiembrie 1989
- „Cum să jefuiești o bancă”, de S. Fayad, regia: Ion Mânzatu, premiera:
7 octombrie 1990
- „Hai să ne dezbrăcăm”, de Dimitrios Psatas, regia: Ion Văran, premiera:
3 ianuarie 1991
- „Candid”, de Voltaire, regia: Radu Dinulescu, premiera:
25 aprilie 1991
- „Țara fericirii”, de Tudor Mușatescu, regia: Ion Mânzatu, premiera:
3 decembrie 1991
- „Șmecheri, babe și fecioare”, de Adriana Ghiniță, regia: Adriana Ghiniță, premiera:
10 martie 1993
- „Noi oamenii”, de Shawn Ryan, regia: Ion Mânzatu, premiera:
16 mai 1993;
- „Lungul drum al zilei către noapte”, de Eugen O'Neill, regia: Ion Mânzatu,
premiera:
3 octombrie 1993
- „Vocea umană”, de V. Cocteau, regia: Vitalie Rusu, premiera:
20 octombrie 1993

- „Fântâna Trevi”, de Lorenzo Bernini, regia: Ion Mircioagă, premiera:
23 ianuarie 1994
- „Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos”, de Valentin Voicilă, regia: Valentin Voicilă, premiera: 22 aprilie 1994
- „Vârstele dragostei”, de Tudor Mușatescu, regia: Tudor Petruț, premiera:
7 ianuarie 1995
- „Copilul Deavolului”, de S. Osborne și S. Gotlieb, regia: Sorin Cristea, premiera:
27 ianuarie 1995
- „Ivanca”, de Lucian Blaga, regia: Gavril Cadariu, premiera: 13 mai 1995
- „Zăpezile de altădată”, de Dumitru Solomon, regia: Ion Mircioagă, premiera:
25 mai 1995
- „Cei doi tineri din verona”, de W. Shakespeare, regia: Cristian Jucu, premiera:
9 martie 1996
- „Încornorații”, de Harold Pinter, regia: Sorin Cristea, premiera: 16 martie 1996
- „Titanic-Vals”, de Tudor Mușatescu, regia: Radu Cazan, premiera:
21 iunie 1997
- „Tango”, de S. Mrozek, regia: Sabin Popescu, premiera: 9 noiembrie 1997
- „gâlceville din Ghioggia”, de Carlo Goldoni, regia: Laurian Oniga, premiera:
7 martie 1998
- „Ce înseamnă să fii onest”, de Oskar Wilde, regia: Ion Mânzatu, premiera:
24 ianuarie 1999
- „Așteptați în liniște”, regia: Sebastian Ungureanu, premiera: 11 martie 2000
- „Omul care a văzut moartea”, de Victor Eftimiu, regia: Radu Cazan, premiera:
20 aprilie 2000
- „Apropo, ați chemat pompierii?”, de Liana Didilescu, regia: Liana Didilescu,
premiera: 24 martie 2000
- „Singuri în noapte”, de Constantin Florea, Dan Covrig, Carmen Vlaga, regia:
Constantin Florea, premiera: 5 octombrie 2000
- „Dănilă Prepeleac”, premiera: 10 aprilie 2001, de Eugen Apostol, după Ion Creangă
- „Nunta”, de Ion Corlan, regia: Ion Ieremia, premiera: 2 decembrie 2001
- „Castelul”, de Franz Kafka, de Radu Dinulescu, premiera: ianuarie 2002
- „Rege, preot și profet”, de R. Stanca, regia: Ion Văran, premiera: 10 noiembrie 2002
- „Mătrăguna”, de N. Machiavelli, regia: Radu Dinulescu, premiera:
14 octombrie 2003
- „D-ra Julia”, de D. Strindberg, regia: Laurian Oniga, premiera: 21 noiembrie 2003
- „Amantele trăsните”, de G.J. Călinescu, regia: Oana Leahu, premiera: 8 martie 2003
- „O întâmplare cu haz”, de C. Goldoni, regia: Laurian Oniga, premiera:
24 aprilie 2004
- „Confeti, confeti”, de Alexandra Gandi, regia: Alexandra Gandi, premiera:
5 iunie 2004
- „After Juliet”, de Shaman Macdonald, regia: Stefano de Luca, premiera:
10 aprilie 2005
- „Poduri peste timp”, regia: Alexandra Gandi, premiera: 10 februarie 2006

„Harap Alb”, de Ion Creangă, regia: Radu Cazan, premiera: 7 martie 2006
 „Vis toamna”, de Jon Fosse, regia: Radu Afrim, premiera: 26 ianuarie 2007
 „Sala de bal”, de Achile Roseletti, regia: Achile Roseletti, premiera: 2007
 „Escorial”, de Michel de Gelderode, regia: Alexandra Gandi, premiera: 2007
 „Amoc”, de Alexandru Hausvater, regia: Alexandru Hausvater, premiera: 2008
 „Cenușăreasa”, spectacol de Oltea Blaga, Sala Mare, 2009
 „Turandot”, regia Cristian Nedea, Sala Mare, 2010
 „O noapte furtunoasă” de I.L.Caragiale, Sala Mare, 2010
 „A douăsprezecea noapte” de W.Shakespeare, Sala Mare, 2011
 „Al dumneavoastră Caragiale”, spectacol de Valentin Voicilă, Sala Studio, 2012
 „Dorothy și umbra sa în Țara lui Oz”, dramatizare și regie Simona Vintilă, Sala Mare, 2012
 „Viața e un joc ușor”, spectacol de Alexandra Gandi, Sala Studio, 2013

III. Activități de grafică publicitară (selectiv)

2000–2013, Redactor artistic (prezentare grafică) la Revista de cultură „Arca” Arad;
 în 2005 și 2012 a luat Distincția „Cea mai bună revistă a anului”, acordat de
 Uniunea Scriitorilor din România
 2011, Conceptul grafic la afișul „Centrul Cultural Județean Arad-10 ani de activitate”
 1997–2012, Afișele Festivalului Național de Teatru Clasic de la Arad
 2013, Afișul Festivalului Internațional de Artă Sacră „Filocalia” Arad

IV. Cărți, studii și articole

Cărți

Exerciții de reflecție. Aspecte ale unui demers plastic, Editura Fundației Interart Triade, Timișoara, Editura Brumar, Timișoara, 2008, 318 p
Cu fața spre Centru, Editura Fundației Interart Triade, Timișoara, Editura Brumar, Timișoara, 2008, 272 p
O viață de artist. Nicolae Chirilovici, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Editura Interart Triade, Timișoara, 2010, 196 p
Onisim Colta, pictură, desen, acuarelă, obiect, Editura Dana Art, Iași, 2010, 80 p
Ioan Kett Groza, Editura Gutenberg Univers, Arad, 2011, 136 p

Studii și articole (selecție)

„Vasile Varga sau un mod de a gândi, de a privi și de a face pictură”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 10,11,12, Arad, 2003, pp. 95–100
 „Zamfir Dumitrescu, sau un fel de a fi al lui «mundus subterraneus»”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 7,8,9, Arad, 2004, pp. 99–109
 „Liviu Suhar – vigoare și melancolie”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 10, 11, 12, Arad, 2004, pp.116–117
 „Mihai Mănescu sau zarea din noi”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 1,2,3, Arad, 2005, pp. 83–87

- „Marin Gherasim – tabloul ca templu”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 10, 11, 12, Arad, 2005, pp. 87–98
- „Marea pictură – o cale spre Centru”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 1, 2, 3, Arad, 2006, pp. 95–101
- „Constantin Flondor – de la «pedagogia formei» la pictura ca mărturisire”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 4–5–6, Arad, 2006, pp. 105–110
- „Liviu Mocan – sau rugăciunea unui sculptor”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 10–11–12, Arad, 2006, pp. 101–110
- „Cu fața spre centru”, în *Revista de cultură „Vatra”*, Târgu-Mureș, nr. 11–122/2006, pp. 69–77
- „Paul Gherasim – pictura ca ofrandă”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 1–2–3 Arad, 2007, pp. 113–127
- „George Mircea – „... îndrăzneala ascultării, a cuminenței și tăcerii respectuoase”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 4–5–6, Arad, 2007, pp. 139–149
- „Ștefan Oroian – geometria sensibilității, a luminii”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 7–8–9, Arad, 2007, pp. 127–136
- „Meeting point – arad biennial 2007”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 10–11–12, Arad, 2007, pp. 114–121
- „Două căi – două forme de sete în artă”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 1–2–3, Arad, 2008, pp. 109–119
- „Dumitru Șerban. Proiect – 7 scuturi pentru orașul meu”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 1–2–3, Arad, 2008, pp. 120–127
- „Thoughts regarding a curatorial idea” în *Catalogul Album meeting point-arad biennial 2007 1th edition painting, sculpture, graphics Romania, Hungary, Czech Republic, Croatia*, Editura Mirador, 2008, pp. 11–12
- „Cornelia Kocsis Josan”, în *Catalogul Expoziției retrospective aniversară de pictură „Cornelia Kocsis Josan 60”*, Arad, 2008
- „Ștefan Guleș”, în *Catalogul Expoziției retrospective aniversară de pictură „Ștefan Guleș 75”*, Arad, 2008
- „Trei artiști arădeni la Pilsen, trei artiști cehi la Arad”, în *Revista de cultură „Arca”*, – nr. 10, 11, 12, Arad, 2009, pp. 65–85
- „Francisc Baranyai – pictura unui senior”, în *Baranyai*, Arad, 2009, pp. 3–4
- „Gânduri pe marginea unei bienale”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 1, 2, 3, Arad, 2010, pp. 83–96
- „Horia Damian – arta ca geometrie proiectivă a spațiului spiritual”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 4, 5, 6, Arad, 2010, pp. 66–86
- „Why the Arhetype?”, în Dumitru Șerban, Onisim Colta (editori) *Catalogul Album meeting point-arad biennial 2 nd edition, Arad 2009 Romania, Hungary, Czech Republic, Croatia, painting, sculpture, graphics*, Editura Brumar, Timișoara, 2010, pp. 9–10
- „Marin Gherasim – Memoria absidei. Reconstrucția absidei”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 4, 5, 6, Arad, 2011, pp. 59–70

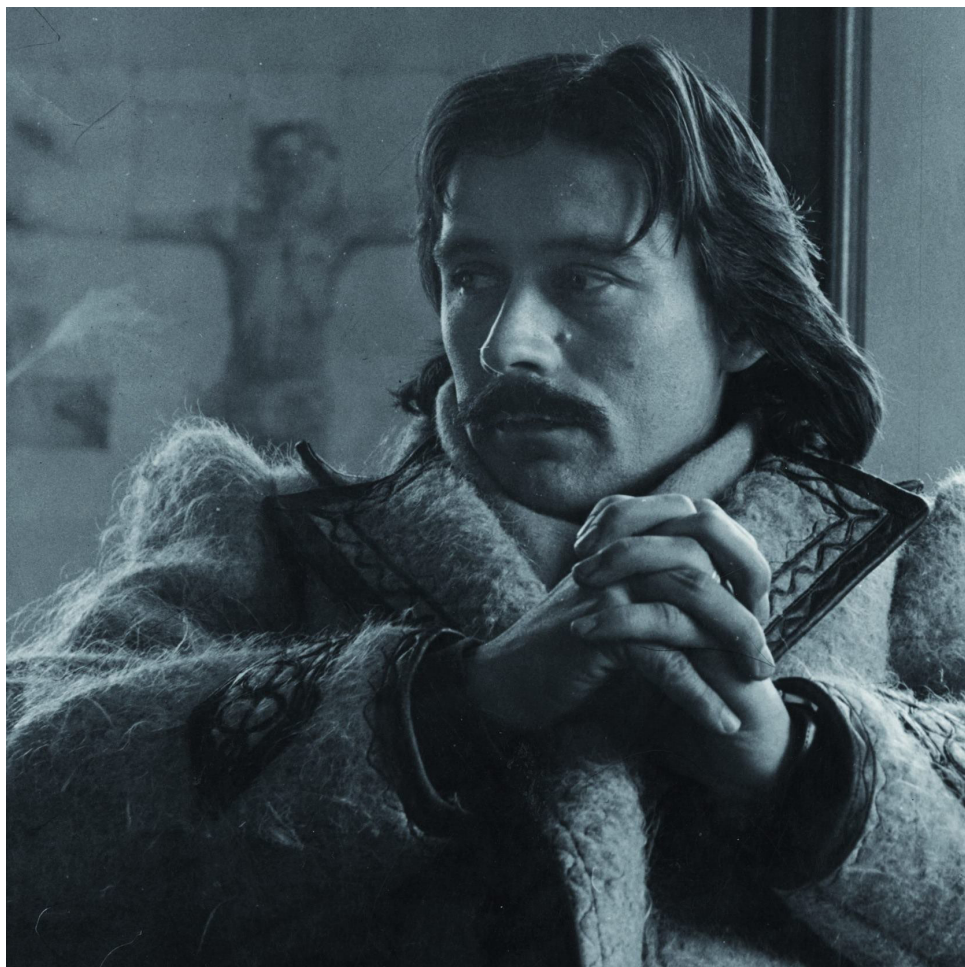
- „Delia Corban – Sculptura ca formă de presimțire a tainei”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 10, 11, 12, Arad, 2011, Arad, pp. 89–102
- „Formă, rigoare și sens” în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 1, 2, 3, Arad, 2012, pp. 66–72
- „Semnificații la Palatele Brâncovenești”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 4, 5, 6, Arad, 2012, pp. 63–72
- „Elena Stoinescu-Rădăcini”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 7, 8, 9, Arad, 2012, pp. 57–64
- „Geometria magmei”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 7, 8, 9, Arad, 2012, pp. 104–109
- „Rade Kunddacina și Zoran Todorovici la Muzeul de Artă din Arad”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 10, 11, 12, Arad, 2012, pp. 66–74
- „Form, rigour, meaning”, în Dumitru Șerban, Onisim Colta (editori), *Catalogul Album meeting point-arad biennial Arad 2011, 3rd edition, Romania, Hungary, Czech Republic, Croatia, painting, sculpture, graphics*, Editura Brumar, Timișoara, 2012, pp. 9–10
- „Iconografii la Muzeul de Artă din Arad”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 10, 11, 12, Arad, 2012, pp. 76–85
- „Patru decenii de pictură românească postbelică. O restituire mult așteptată”, în *Revista de cultură „Arca”*, nr. 1–2–3, Arad, 2013, pp. 72–88
- „Arta modernității – din Olimp în hazna”, în *RevArt*, 2, Timișoara, 2013
- „Un artist între tradiție, modernitate și atitudinea recuperatoare”, în *„Contur” International Journal of Art Design*, 1, Universitatea „Aurel Vlaicu”, Arad, 2013

V. Premii și distincții

- 1988 – Premiul tineretului-Bienala Națională de Desen Arad
- 1990 – Premiul U.A.P.-Bienala Națională de Desen Arad
- 1998 – Marele premiu-U.A.P. Arad
- 1999 – Premiul Rotary Club Arad, Bienala Națională de Desen Arad
- 1999 – Premiul pentru Pictura al U.A.P. Arad
- 2000 – Premiul pentru Pictură al U.A.P. Arad
- 2001 – Premiul „Sever Franțiu”, Bienala Națională de Desen Arad
- 2005 – Premiul de Excelență (Arte Vizuale), acordat de Centrul Cultural Județean Arad
- 2006 – Premiul de Excelență (Arte Vizuale), acordat de Fundația „Concordia” Arad, Rotary Club Arad și Lions Club Arad
- 2006 – Premiul pentru Grafică al U.A.P. din România
- 2007 – Premiul de Excelență (Arte Vizuale), acordat de Primăria Municipiului Arad
- 2007 – Premiul de Excelență pentru Grafică „Eugen Popa”, Bienala Internațională de Pictură, Sculptură, Grafică, Arad, 2007
- 2011 – Premiul pentru Sculptură, Bienala Națională de Artă „Lascăr Vorel”, Piatra-Neamț
- 2011 – Premiul pentru Curatoriat, Bienala Internațională de Pictură, Sculptură, Grafică, Arad, ediția a- III-a

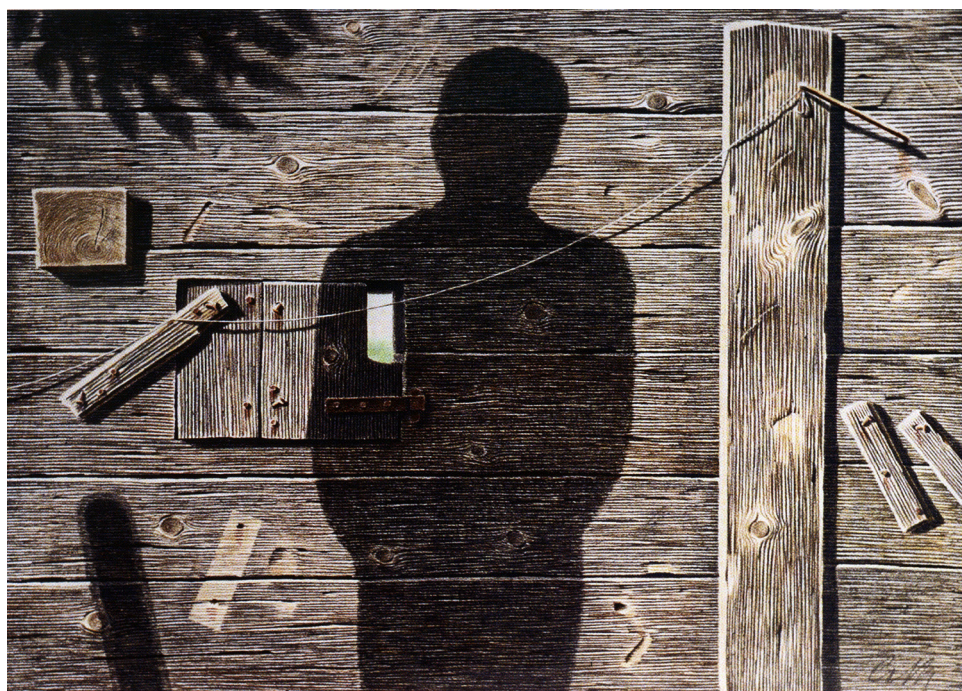
Perenitatea artei lui Onisim Colta

O grijă a artistului s-a regăsit în oferirea unor lucrări instituțiilor de cultură, păstrătoare a valorilor de patrimoniu: Muzeului de Artă Arad, Muzeului Țării Crișurilor Oradea, Muzeului-Centrul Artistic Baia Mare, Muzeului de Artă Bistrița, Muzeului de Artă și Galeriei Horeb din Cluj-Napoca, Muzeului de Artă Comparată din Sângiorz-Băi, Muzeului din Negrești-Oaș, Muzeului Național Brukenthal din Sibiu, Muzeului de Artă, Fundației InterArt Triade și Galeria Calina Timișoara, Centrului Cultural Palatele Brâncovenești de la Mogoșoaia, Fundației Galeriei Dana Art din Iași, Muzeului Național de Artă Contemporană și Fundației Anastasia din București (România); Insitutului Cultural Român „Titu Maiorescu” din Berlin, Băncii Sparkasse din Menden (Germania); Muzeul Munkácsy Mihály din Békéscsaba, Muzeul Gyulaváry din Gyula (Ungaria); Muzeul de Stat din Majdanek (Polonia).

Onisim Colta, *Dincolo*, ulei pe carton, 51 × 38 cm, 1990

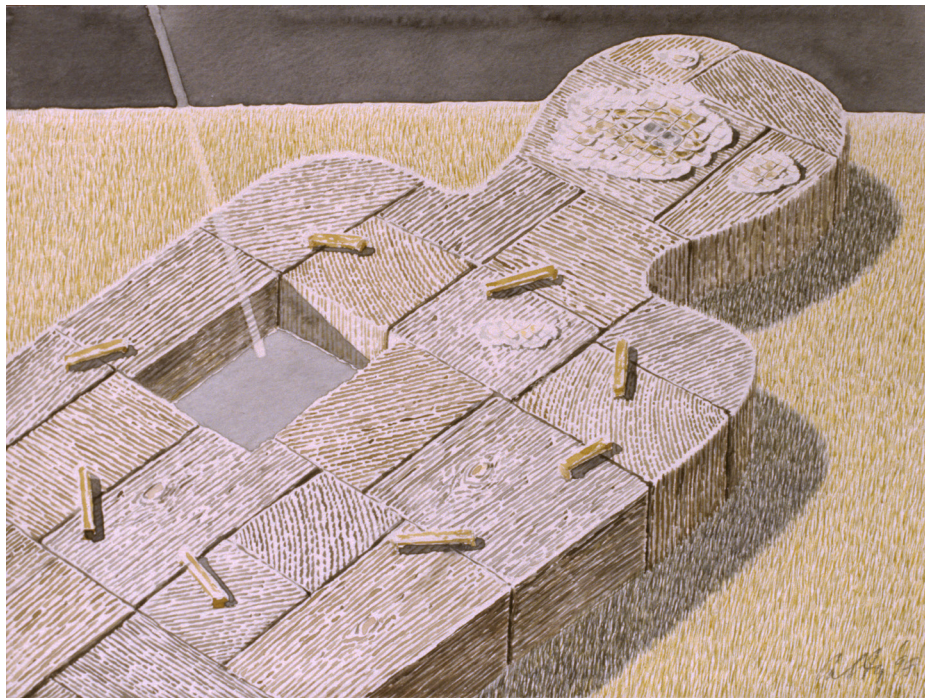
Onisim Colta, *Umbra*, desen, 65 × 50 cm, 1992

Onisim Colta, *Scara*, ulei pe pânză, 75 × 60 cm, 1992

Onisim Colta, *Ochii*, acuarelă, 35 × 25 cm, 1993

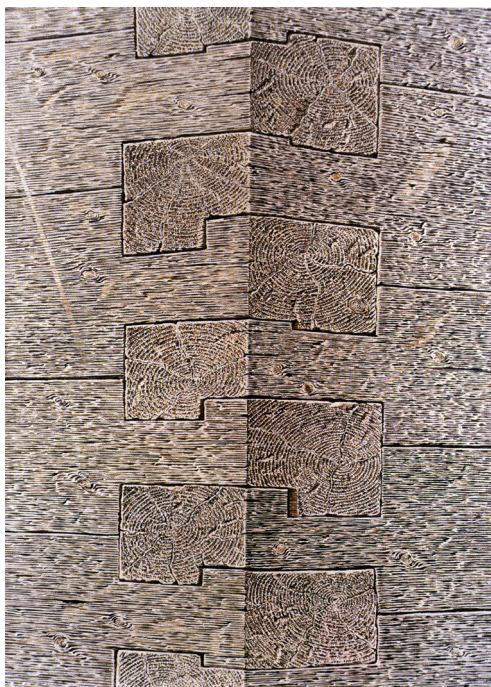
Onisim Colta, *Țintă*, acuarelă, 35 × 25 cm, 1997

Onisim Colta, *Obloane*, ulei pe pânză, 112 × 80 cm, 1998

Onisim Colta, *Icoana II*, ulei pe pânză, 112 × 80 cm, 2000

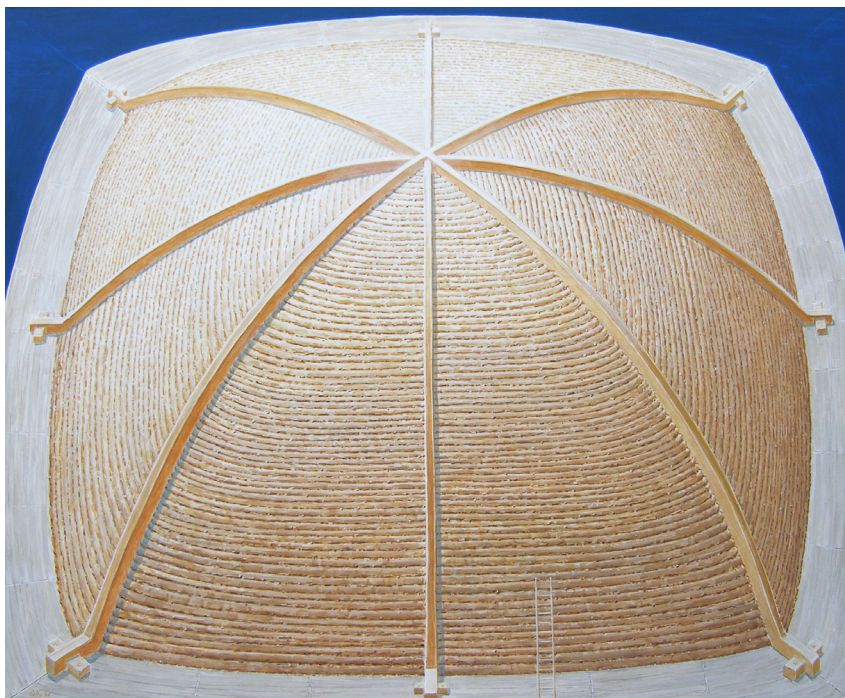
Onisim Colta, *Îmbinări*, ulei pe pânză, 71 × 51.3 cm, 2000

Onisim Colta, *Hambar*, acril pe pânză, 100 × 120 cm, 2008

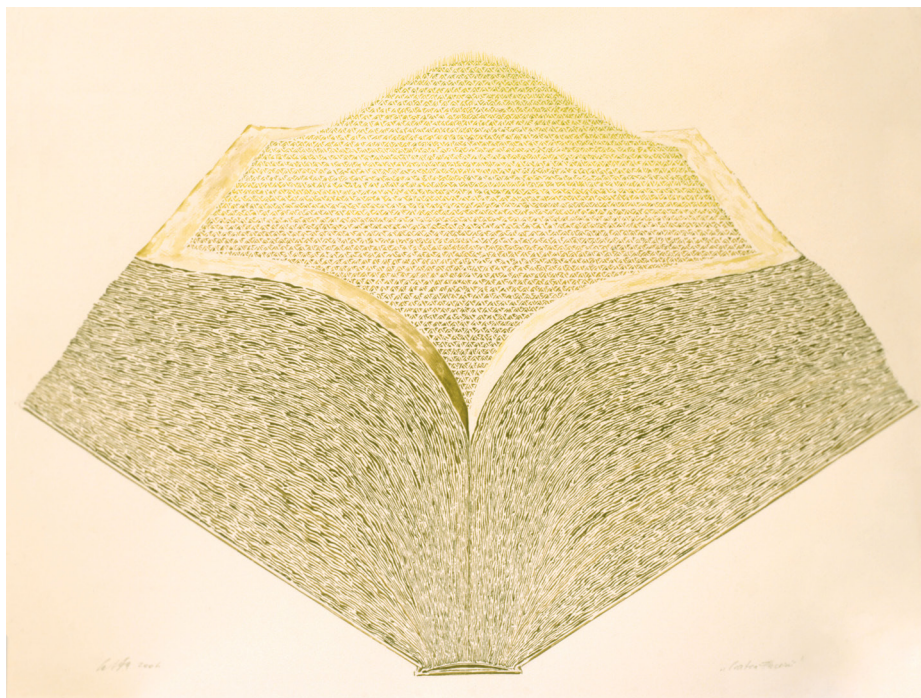
Onisim Colta, *Târnaț în Oaș*, acril pe pânză, 100 × 120 cm, 2008

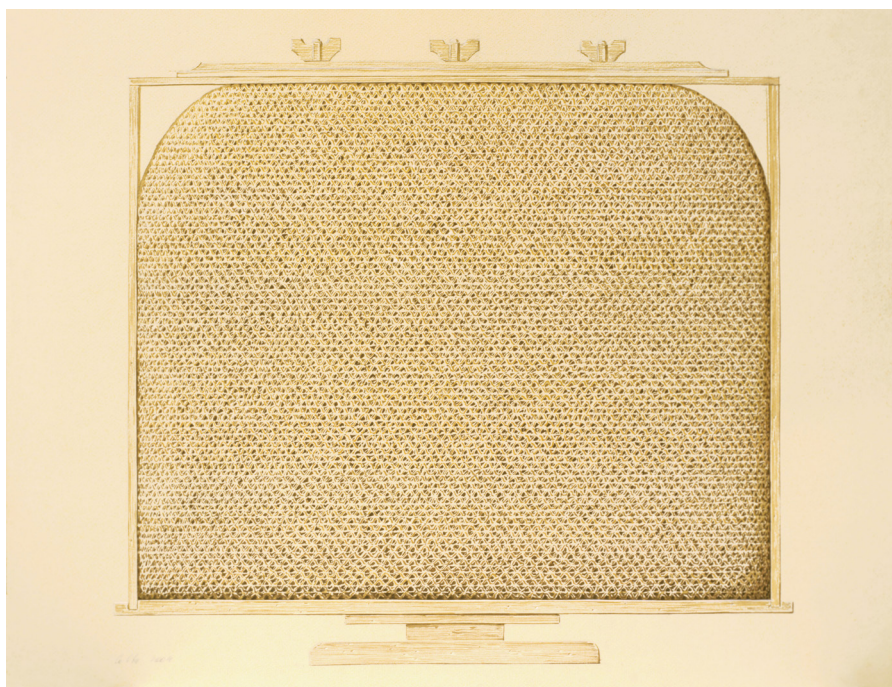
Onisim Colta, *Cupola*, acril pe pânză, 100 × 100 cm, 2009

Onisim Colta, *Cupolă în construcție*, acril pe pânză, 100 × 120 cm, 2010

Onisim Colta, *Cartea Facerii*, desen în pensulă (acuarelă), 65 × 50 cm, 2004

Onisim Colta, *Fagure*, desen în pensulă (acuarelă), 50 × 65 cm, 2004

Onisim Colta, *Gând despre Facere*, desen în pensulă (acuarelă), 50 × 65 cm, 2004

Onisim Colta, *Gând despre Timp*, lemn, carton, nisip, elemente vegetale,
49 × 40,5 × 25 cm, 2002

Onisim Colta, *Carte de rugăciuni*, lemn, carton, nisip, 67 × 45 × 33 cm, 2003

Onisim Colta, *Gând despre Capadochia*, ceramică, lemn, carton, 51,5 × 28 × 28 cm, 2002

Onisim Colta, *Sentiment kafkian*, lemn, carton, nisip, 62,5 × 49,5 × 19 cm, 2002

Onisim Colta, *Clopot*, lemn, carton, bronz, nisip, 56 × 54 × 10 cm, 2004

Onisim Colta, *Cartea de rugăciune a pelerinului*, lemn, carton, nisip, 61 × 41,5 × 25 cm, 2003

Onisim Colta, *Cuptorul olarului*, lemn, pigment, nisip, 47 × 37,5 × 6 cm, 2007